УДК 336
Пахомова І.Г.[1], Бугайцова Ю.О.[2]
[1] канд.екон.наук., доц. НУ «Запорізька політехніка»
[2] студ. гр. ФЕУ-110 НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ЗНИЖЕННЯ

Управління фінансовими ризиками в сучасному бізнесі є однією з ключових складових успішної діяльності підприємств у всіх галузях економіки. Зростання конкуренції, нестабільність фінансових ринків, зміни в макроекономічному середовищі та швидкі технологічні перетворення створюють серйозні виклики для підприємств у Україні, які активно працюють над зменшенням фінансових ризиків.

Актуальність обраної теми для українських підприємств полягає в тому, що фінансові ризики стають все більш складними і непередбачуваними. Уміння ефективно управляти цими ризиками стає детермінантом успіху у бізнесі, забезпечуючи стійкість і конкурентоспроможність компаній у глобальному економічному середовищі. Відповідно, розгляд особливостей управління фінансовими ризиками підприємства та шляхів їх зниження стає надзвичайно важливим для впровадження ефективних стратегій управління та забезпечення стійкого розвитку бізнесу в Україні.

Розглянемо наукові підходи щодо трактування поняття «фінансовий ризик».

Так, В. М. Шелудько зазначає, що «фінансовий ризик - ризик не отримати задовільний фінансовий результат від здійснення господарської діяльності підприємства» [1].

Т. А. Говорушко вважає, що «фінансовий ризик - це ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрати доходу чи капіталу в ситуації невизначеності умов здійснення його фінансової діяльності» [2].

Для ідентифікації чинників, що можуть призвести до збитків або невикористання потенційних можливостей підприємства, варто чітко розуміти, які саме ризики належать до фінансових. Така різновидність відображена в табл. 1 [3].

Таблиця 1 - Основні види фінансових ризиків та методи їх зниження

Вид ризику	Сутність	Метод зниження
Кредитний ризик	ймовірність невиконання контрагентами своїх зобов'язань за кредитними договорами	диверсифікація кредитної політики, страхування кредитних ризиків, ретельне вивчення кредитоспроможності контрагентів
Валютний ризик	ймовірність збитків внаслідок зміни курсів валют	хеджування валютного ризику, диверсифікація валютної структури активів і пасивів
Операційний ризик	ймовірність збитків внаслідок збоїв у роботі інформаційних систем, людських помилок, стихійних лих	впровадження системи внутрішнього контролю, страхування операційних ризиків, резервування коштів на покриття можливих втрат
Процентний ризик	ймовірність збитків внаслідок зміни процентних ставок	хеджування процентного ризику, використання фінансових інструментів з фіксованим процентним доходом
Інфляційний ризик	ймовірність збитків внаслідок знецінення грошових коштів	інвестування в активи, які захищають від інфляції, використання інфляційних інструментів
Інвестиційний ризик	ймовірність збитків внаслідок несприятливого розвитку подій на фондовому ринку	диверсифікація інвестиційного портфеля, ретельний аналіз ринку та емітентів
Ризик ліквідності	ймовірність збитків внаслідок неможливості швидко продати активи за справедливою ціною	диверсифікація активів, підтримка достатнього рівня ліквідних коштів

Як видно з таблиці, існує дуже багато видів таких ризиків, і тільки конкретна ідентифікація може сприяти уникненню або зменшенню їх впливу на господарську діяльність підприємств.

Управління фінансовими ризиками підприємства займає важливе місце в системі фінансового менеджменту та в системі управління підприємством. Система управління фінансовими ризиками підприємства зорієнтована на забезпечення оцінки видів фінансових ризиків і нейтралізацію їх можливих негативних наслідків у процесі реалізації управлінських рішень.

Процес управління фінансовими ризиками підприємства включає кілька основних етапів:

1. Ідентифікація ризиків: полягає у виявленні та аналізі всіх потенційних фінансових ризиків, з якими може зіштовхнутися підприємство. Це може включати ризики валютних курсів, процентних ставок, ризики зміни цін на сировину, кредитні ризики та інші.

2. Оцінка ризиків: визначає ймовірність та вплив кожного фінансового ризику на фінансовий стан підприємства. Також визначає можливі фінансові втрати від ризикової події. Це допомагає встановити пріоритети в управлінні ризиками та розробці стратегій їх зниження.

3. Розробка стратегій управління ризиками: полягає у визначенні конкретних стратегій та методів, які будуть використовуватися для управління фінансовими ризиками. Це може включати використання фінансових інструментів, укладення угод зі страхування ризиків, диверсифікацію портфеля та інші заходи.

4. Моніторинг та перегляд: включає постійний моніторинг фінансових ризиків та ефективності застосованих стратегій. У разі потреби можуть вноситися зміни в стратегії управління ризиками для підтримки фінансової стійкості підприємства.

Зовнішнє економічне середовище постійно кидає виклики, змушуючи підприємства приймати нетрадиційні рішення. Своєчасне виявлення та ретельна оцінка можливих ризиків стають ключовими факторами у прийнятті ефективних управлінських рішень. Завдяки цьому, вдається уникнути фінансових втрат та негативних наслідків для підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шелудько В. М. Фінансовий ринок: підруч. 2-ге вид. Київ: Знання, 2008. 535 с.

2. Говорушко Т.А. Страхові послуги: підруч. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 376 с.

3. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками : навч. посіб. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.